

SBHH blij met 'Hand aan de Kraan-rapport'

De Stichting Bescherming Historisch Harlingen is blij met het advies dat de Tweede Kamer deze week ontving over de effectiviteit van het 'hand aan de kraan-principe'. "Het advies is weliswaar helemaal toegespitst op effecten van gas- en zoutwinning op de natuurwaarden van de Waddenzee", zegt voorzitter Jarig Langhout, "en eventuele schade aan huizen in Harlingen komt dus niet aan de orde. Maar toch levert het rapport ons interessante, positieve informatie op."

Het 'hand aan de kraan-principe' houdt in dat de winning wordt verminderd of zelfs helemaal gestopt voordat er onomkeerbare schade ontstaat. Zowel bij een meerderheid van de Tweede Kamer als bij het Staatstoezicht op de Mijnen groeiden de afgelopen jaren echter twijfels over de betrouwbaarheid en effectiviteit van deze veiligheidsmaatregel. Wérkt het wel, in de praktijk? En stoppen de effecten van gas- of zoutwinning inderdaad zodra de kraan wordt dichtgedraaid, of ijlen ze nog na - en hoeveel jaar dan?

Adviescollege

Na een Kamermotie in april 2020 zette de minister van EZK een wetenschappelijk adviescollege aan het werk en nu ligt er dan een lijvig stuk. "In één zin is de conclusie dat 'hand aan de kraan' wat betreft de gaswinning de afgelopen 15 jaar behoorlijk heeft gewerkt om de Waddennatuur te beschermen, maar dat het beter kan en moet", vat Jarig Langhout samen. "Maar wij kijken natuurlijk vooral naar de gedeeltes over de zoutwinning bij Harlingen. Onze doelstelling is immers de stad en zijn inwoners te behoeden voor welke schade dan ook."

Op dat punt trekken de onderzoekers een geruststellende conclusie, namelijk dat de metingen van de bodemdaling op het Wad gedegen

en betrouwbaar zijn. "Dát is voor ons goed nieuws", stelt de stichting. "Het adviescollege heeft flinke kritiek op allerlei andere aspecten van het meet- en monitoringsprogramma rond de zoutwinning, bijvoorbeeld de vogeltellingen. Maar juist wat betreft de diepe bodemdaling is hun oordeel dat de gegevens gedegen en betrouwbaar zijn. Vanuit de bescherming van de stad bekeken is dat precies het element dat voor ons van belang is."

Gegevens koppelen

Langhout is optimistisch over de mogelijkheid om de nadering van de bodemdaling vanuit zee nauwkeurig te volgen. "We hebben vorige week al met Frisia om de tafel gezeten over het idee de bodemdalingsgegevens van de meetpalen op het Wad te koppelen aan metingen op de zeedijk én aan het Aanvullend Meetnet in de stad. Op die manier zijn we nog beter in staat de gevolgen van de zoutwinning te monitoren en daarover te communiceren met de Harlinger bevolking."

Zo'n koppeling geeft deels ook invulling aan het idee van een 'buitendijkse veiligheidszone', brengt de voorzitter in herinnering. Al in 2010 pleitte ir. Nico Pellenburg in een brief aan de gemeente Harlingen voor zo'n afspraak. Hij herhaalde zijn pleidooi 4 jaar later in

de Leeuwarder Courant, toen de vergunningsprocedure in volle gang was. Pellenburgs oproep is het risico op verzakkingen in de stad buiten de deur te houden door met zout winnen te stoppen wanneer de bodemdaling Harlingen op 500 meter is genaderd. Jarig Langhout: "Door de meetgegevens van stad en Wad te koppelen heb je de situatie 24/7 in beeld. Als je dan voor zo'n veilige zone kiest kun je dat besluit tijdig nemen."

Inlooppaviljoen

Binnen de Pilot Harlingen wordt er ondertussen ook aan gewerkt de binnenstromende data van alle meetpunten overzichtelijk en begrijpelijk te presenteren. De stichting loopt met de gedachte de meetgegevens onder meer inzichtelijk te maken in een soort inlooppaviljoen aan de haven. "Alle partners in de Pilot Harlingen - gemeente, provincie, Wetterskip, Frisia en onze stichting - willen graag dat iedereen begrijpt wat de zoutwinning behelst", zegt Jarig Langhout. "Wat, waar en waarom wordt het zout gewonnen, wat levert het op, wat zijn de risico's, hoe wordt het in de gaten gehouden? Al dat soort dingen zou je kunnen toelichten in een bezoekerscentrum." De stichting denkt daarbij aan een Zoutpaviljoen, waarin allerlei partijen hun verhaal over de zoutwinning kunnen doen: van gemeente tot Rijkswaterstaat, van Frisia tot Waddenvereniging. "Dan kan iedereen daar kennis van nemen", vindt Langhout, "zowel Harlingers, dagjesmensen, als de honderdduizenden bezoekers van het Waddengebied op de heen- of terugweg naar een van de eilanden."